

05.03.2020

EDİRNE MÜLTECİ GÖZLEM RAPORU

Göç izleme derneği olarak sınır kapılarının açılmasının ardından yaşanan gelişmeleri yerinde gözlemleyerek incelemelerde bulduk. 5 kişilik çalışma ekibi ile 05.03.2020 tarihinde saat Edirne otogar, Doyran köyü ve Pazarkule’de incelemeler gerçekleştirdik. Saat 11:30 ile 17:30 arası gerçekleştirdiğimiz çalışmada, belirtilen bölgelerdeki durumu gözlemlemekle birlikte fotoğraf ve video çekimi yaptık, sınırı geçmeye çalışan mültecilerle görüşmeler gerçekleştirdik. Ayrıca Edirne merkezde sahaya iyi bilen iki kişiyle sahaya dair fikir alışverişinde bulduk. Raporda sahaya dair gözlemlerizi raporumuzun esas içeriğini teşkil eden mülakatların içerikleriyle beraber başlıklar halinde biraraya getirerek sunmaya çalışacağız.

1.Gözlem

İstanbul’dan sabah 9:00’da hareket ettikten yaklaşık iki buçuk saat sonra Edirne’ye vardık. Edirne girişinde İki polis kontrol noktasını geçtikten sonra ilk durağımız Edirne otogarı oldu. Sabah saat 11:20’de otogara vardığımızda girişte 10-15 polisten oluşan bir kolluk gücüyle karşılaştık. Polis noktasını sorunsuz bir şekilde geçtikten sonra kadınlı çocuklu yaklaşık 200 göçmen otogarın üç farklı yerinde öbek öbek yayılmış olduklarına tanık olduk. Kadın ve çocukların sayısı da oldukça fazlaydı. Aralarında Suriye’de savaştan kaçan ailenin iki tane engelli çocukları da vardı.

Güneşli ve sıcak bir gün olması nedeniyle göçmenlerin büyük bir kısmı otogarın girişi boyunca uzanan çimli alanda yığılmışlardı. Göçmenlerin bir kısmı da otobüs peronlarının bulunduğu alandaki çimlere ve beton zemine serdikleri kartonların üzerinde oturmaktaydılar. Bir diğer grup da otogar girişinin sağında bulunan üç katlı bir inşaatın zemin katına ve çevresine yerleşmişti. Göçmen gruplarının içinde genç erkeklerin çoğunlukta olduğu dikkatimizi çekti. Ayrıca alanda çocuklu ve bebekli kadın sayısı da azımsanmayacak kadar dikkat çekmekteydi. Öte yandan kimi göçmenlerin kafasının sargı beziyle sarılı olduğuna(bkz: Resim 1), kimisinin yüzünde darp izine (bkz. : Resim 2) rastladık. Yaptığımız mülakatlarda Yunan polisinden şiddet gördüklerini ifade ettiler ve bizi şiddet gören birkaç kişinin görüntüsünü almak için bulunduğumuz yerden peronların bulunduğu bölgeye götürdüler. Şiddet gören Afgan erkek gencinin (24-26) sırt bölgesini açtıklarında feci yara(bkz.: Resim 3) izleriyle karşılaştık, sekerek yürüyen bir başka Afgan genç erkek(22-24) de Yunan polisinden şiddet gördüğünü aktararak Yunan polisi tarafından kolu kırılan göçmenlerin de olduğunu vurguladılar.

Aşağıda ifade edildiği gibi sahada gözlem ve mülakatlar yaptık, bu sahaya ilgili verileri topladıktan sonra göçmenlerin yığıldığını ifade ettikleri Edirne- Yunanistan sınırındaki Doyran köyüne gitmek için yola çıktık. 17 kilometrelik yoldan sonra Doyran köyüne vardık; ancak köyde göçmenlerle karşılaşmayınca yolda tesadüf ettiğimiz bir köylüden göçmenlerin bulunduğu arazinin nerde olduğunu sorduk. Köylünün tarif ettiği yere gittik. Burası meriç nehrinin kıyısında 10-15 dekarlık ağaçlı bir arazi ve Yunan askerlerinin gözetleme kulelerinde beklediği nehrin en dar olduğu bir geçiş noktası. Nehrin iki tarafı boyunca uzanan yapraksız

ince ve uzun ağaçlar arazide saklanmayı mümkün kılmamaktadır, bu sebepten çok sayıda göçmenin kolayca Yunan askerlerine yakalandığı köylüler tarafından ifade edildi. Göçmenlerin sınırın bu noktasındaki 5 günlük bekleyişi Yunan kolluk kuvvetlerinin sert tedbirlerinden dolayı sonuçsuz kalınca göçmenlerin burdan ayrıldığı ifade edildi.

Arazide her ne kadar göçmen yoksa da arazinin tümü pet şişe, konserve kutuları, plastik çorba kaseleri, ayakkabı, giysi ve çocuk maması kutuları gibi atıklarla kaplanmıştı. O sırada göçmenlerin kurdukları derme çatma çadırlardan bir kaçı da yanar vaziyetteydi. Araziye de yaptığımız gözlem sırasında 1 kepçe ve bir greyder de çöplerin bulunduğu alanda çalışma yapıyordu. Arazide muhtar ve bir siyasi parti üyesinin de aralarında bulunduğu 5-6 kişilik bir grubala da görüşme yaptık.

20-25 dakikalık bir görüşmeden sonra alandan ayrılıp Edirne'e merkezde iki aktivistle görüşmek üzere yola çıktık. Şehir merkezinde bir kafeteryada biraraya geldik. İki aktivist de göçmenlerin planlı bir şekilde bu kapıya yönlendirildiğini, farklı uyruklardan binlerce göçmenin Kapıkule sınır kapısında biriktiğini aktardılar. Sahada mevcut duruma dair yönelttiğimiz soru sonrasında, sahada (Kapıkule sınır kapısı) bulunan ve isminin gizli tutulmasını isteyen bir kişiyi aradılar. Telefonun hoparlörünü açıp sorularımızı ona yönelttiler. Sınırdaki yığılmış göçmenlerin sayısının 5-10 bin civarı olduğu, çok sayıda bebekli ve çocuklu ailenin bulunduğu dolayısıyla çocuk ve bebekler için battaniye ve önemli bir göçmen nüfus için çadır sıkıntısının devam ettiği, gıda konusunda sıkıntının olmadığı aktarıldı. Ayrıca sınıra girşlerin kolluk kuvvetleri tarafında da engellendiğini ve yardım etmek isteyenlerin yardımlarının Göç İdaresi, Kızılay ve AFAD üzerinden gerçekleştirebileceğini ifade ettiler. Aktivistlerle görüşmemiz sonrasında sınıra gitmek üzere vedalaştık, 10 dakikalık bir yolculuktan sonra Tunca nehrini geçip bir polis noktasına vardık, kısa süreli bir soruşturmadan sonra geçişimize izin verdiler; ancak 1-2 kilometrik bir yoldan sonra tekrar bir polis noktasıyla karşılaştık. İçişleri Bakanlığı tarafından alınan karardan dolayı mültecilerin bulunduğu alana giriş yapmamız engellendi. O sırada bazı medya kuruluşları da alanın dışında yayım yapmaktaydılar. Sahaya gitmek için yaptığımız görüşmeler sonuçsuz kalınca tekrar merkeze doğru hareket ettik. Dönüşte otogara tekrar uğradığımızda işgal evini(bkz.: Resim 4) andıran bir görüntüyle karşılaştık; inşaat halindeki apartmanın üst katlarının da göçmenler tarafından mesken tutulmaya başlandığına tanık olduk. Alanda bir kaç görüşme yaptıktan sonra Edirne'den ayrılıp İstanbul'a hareket ettik.

2.Mülakat

Göç İzleme Derneği olarak yalaşık 2,5 saat boyunca göçmenlerle 3-15 dakikalık mülakatlar yaptık. Mülakatlardan biri Suriye'nin Halep kentinden göç etmiş bir Kürt'le Kürtçe dilinde yapıldı, biri de Hamma'dan göç etmiş bir Arap'la yapıldı, bunun için de Kürt göçmen tercümanlık yaptı. Geriye kalan mülakatlarsa 3-6 yıldır Türkiye'de yerleşik olan ve Türkçe'yi iyi derece de konuşabilen Afganlarla yaptık. Mülakatlarımız da şu soruları yönelttik:

- Hangi ülkeden geldiniz?
- Türkiye'nin hangi ilinden geldiniz?
- Kaç gündür burdasınız?

- Neler yaşadınız?
- Talepleriniz nelerdir?
- Geçişinize izin verilmezse ne yapacaksınız?
- Geldikleri yerlere geri dönenler var mı?

Temel ihtiyaçlarını karşılamada zorluklar yaşayan mülteciler aynı zamanda Türk polisleri tarafından otogardan çıkmalarını ve Pazarkule sınır kapısına gitmeleri yönünde kendilerine baskı yapıldığını ifade ettiler. Ayrıca polislerin, aralarında hamile olanların ve çocukların da bulunduğu mültecilere başka yolların da açık olduğunu ve bu yolları kullanabileceklerini ifade etmişler. Bu yolların riskli olduğunu ve kapının açılmasını bekleyeceklerini söyleyen mültecilerin otogar çevresinde bekleyişlerini sürdürdüklerini ifade ettiler.

Yer: Edirne otogarı/Afgan mülteci (ses kaydı)

Şuan Edirne otogarındayız. Kapıların açılmasını bekliyoruz. Kapılar açılırsa burada beklemeyiz gideriz tabiki. Polis burada kalmamızı engellemeye çalışıyor. Biz de gitmeye çalışıyoruz burada kalacak değiliz. Polis şuan gitmemeniz durumunda şiddet uygulayacağını söylüyor. Sadece birkaç gün kalmamıza izin versinler ki net bir açıklama gelsin ya açılacak ya açılmayacak ona göre herkes yaşadığı şehre gitsin. Onu bekliyoruz ama engel oluyorlar rahatsız ediyorlar. Bekarlar tamam da çocuklar var onlar ne yapsınlar. Siz açtınız kapıyı! Balıkesir'den geldik. Sporcuym. 20 bin tl ye aldığım ev eşyalarını bin tl ye satıp geldim. Aysonu olmadığı için yola çıktığımız gün maaşlarımızı alamadan yola çıktık. Yunanistan'dan Almanya'ya gitmek istiyoruz. Farklı ülkelere gitmek isteyenler de var. Mesela Fransa'ya, Belçika'ya, Norveç'e gitmek isteyenler var. Türkler yardım etmek istiyorlarsa burada(Edirne otogarı) kalmamızı engellemeye çalışmasınlar bi açıklama gelsin biz zaten duramayız burada. Pazar gününden beri buradayız yedi gün oldu. İlk buraya geldik sonra Pazarkule'ye gittik orada da yollamıyorlar. İçeri girmemize izin vermiyorlar. Buraya yolluyorlar. Buradan da tekrardan oraya (Pazarkule'ye) oyuncak gibi bir oraya bir buraya sadece para harcıyoruz. Bekar her yere gidebilir ama burada 30-40 günlük, 6 aylık, 18 aylık bebek var. Biz de artık bıktık. Şu halimize bakın. Yunanistan toprağına girdiğimizde polis telefon pantolon sadece boxer şortla geri yolluyorlar. Eşyalarımızı alıyorlar. Şuradaki adam sadece şortla geldi buraya.

Yer: Edirne otogarı/ Efrin'li Mülteci (Kürtçe mülakat ses kaydı)

Bursa'dan geliyorum. İsmim Halit. Yaklaşık 6 buçuk senedir Bursa'da yaşıyorum. Şoförlük yapıyorum. Ailemde eşim ve 2 kız çocuğum çalışmıyor diğer 2 çocuğum terzide çalışıyorlar. İnsanların Avrupa'ya gideceğini öğrendim. Ben de dedim çocuklarım küçük, iş yok gideyim. Almanya'da insanımız çok onların yanına gideyim dedim. 4 çocuğum var. 2 tanesi kız. İlk öce tek gitmek istedim eşim ve çocuklarım razı olmadı. Tek başına gitme dediler. Eğer gidersen biz de seninle geliriz. Dün akşam geldik otogara. Buraları bilmiyorum. Bir taksi şoförü sınıra götürmek için bin lira istedi bizden. Sonrasında insanlara sordum hayır onlarla gitme onlar yalancı parayı onlara verme dediler. Sabaha kadar bekle dediler. Şimdi sabah oldu polis buradan gidin diyor. Peki biz buradan nereye gidelim? Polis ya Bursa'ya dönün ya da burada değil Yunan sınır kapısında bekleyin diyor. Şimdi buradan sınır kapısına

nasıl gideceğimi bilmiyorum bazıları bin lira bazıları beşyüz bazıları dörtyüz lira istiyor. Altı senedir çocuklarıma bakıyorum onların burada sefil olmasını istemiyorum. Hayatımıza bakalım istiyorum. Şuan Yunanistan'a gitmek istiyorum. Olmazsa da Bursa'ya geri döneceğiz.

Edirne otogarı/Suriyeli Kadın Mülteci

Suriyelim. 2 tane çocuğum var. Antakya'dan geliyoruz. Lazkiye'den geliyoruz. 10 senedir Türkiye'deyiz. Kampta yaşıyoruz. Antakya'dan buraya dün geldik. Burada tuvalete parayla gidiyoruz her gittiğimizde 1,50 tl para veriyoruz. Paramız yok ama tuvalet için para yok. Antakya'dan buraya 200 tl ye yol parası verdik. İşimiz yok Antakya'da. Suriyeli olduğumuz için bize: Suriye'li misin haydi s*ktir git diyorlar.

Edirne otogarı: Suriyeli kadın mülteci

5 senedir Türkiye'de yaşıyoruz. Savaştan geldik. Suriye Halep'ten geldik. Çok iyi Türkçe bilmiyoruz.

Edirne otogarı yanı harabe bina/Afgan Kadın mülteci

İstanbul'dan geliyoruz. Daha yeni geldik bütün aile. Yunanistan'dan başka bir ülkeye geçmek istiyoruz. Akrabalarımız var. 2 senedir Türkiye'de yaşıyorum. Burada lokantada ve fabrikalarda çalıştım. 2 saat önce beklediğimiz yerde hiçbir şey yok. Tuvalet yok, duş yok, elektrik yok, her yer toz, her yer çok soğuk, her yerden soğuk geliyor. Hiçbir şeyimiz kalmadı. Her şeyimizi bırakıp geldik buraya. Kadınların adet zamanı orkid yok. Tuvalet paralı. Her gittiğimizde para veriyoruz.

Yer : Doyran köyü / gözlem

Ziyaret ettiğimiz boyran köyünde(yunan sınırı ile en dar nehir bölgesi), köy muhtarı ve köylülerle yaptığımız sohbetlerde mültecilerin sabah saatlerinden bu yana peyde pey alandan sadece iç çamaşırlarıyla kalan mültecileri Pazarkule sınır kapısına gönderildiklerini ifade ettiler. Kadınların ve çocukların sefaletle terk edildiklerinden küçük çocukların yunan askerleri tarafından gerçekleştirilen işkencelerden sonra suya atılarak geri gönderildiklerinden bahsettiler.

Sınır kapısına getirildikten sonra sınırı geçen mülteciler, 5 gün boyunca yürüdüklerini ancak Yunan polisi tarafından yakalanıp para, telefon, elbise vb. kişisel eşyalarının tümünü aldıklarını, kötü muameleye maruz kaldıklarını ve daha sonra sınır dışı edildiklerini ifade ettiler.

Başka bir görüşmede ise mültecilerin sınıra yakın köylerde 40-50 Euro karşılığında kayıklar ve botlarla Meriç Nehrinden Yunanistan'a götürüldükleri belirtildi.

Mültecilerin bir kısmının Meriç Nehrinin sınır boyunda bulunan Doyran, Elçili, Çakmaklı ve Mürsel Köylerinden sınırı geçmeye çalıştıklarını diğerlerinin ise Pazarkule Sınır Kapısına götürüldükleri belirtildi.

Dikkatimizi çeken bir diğer ayrıntı da bu alanda öbekteşen göçmenlerin önemli bir kısmı Afganlardan oluşmaktaydı, tahminimizce otogardaki göçmenlerin % 80-85'i Afgan'dı. Suriyeli sadece iki aile ve 3 kişiden oluşan bir grupla karşılaştık.

Göçmenler Samsun, Bursa, Mersin, Aksaray, Sivas, Hatay ve Eskişehir gibi illerden fahiş fiyatta bilet parası(250 TL ve üzeri) ödeyerek geldiklerini aktardılar. Kayıt dışı sektörde çalıştıklarını ifade eden kimi göçmenler maaşlarını almadan apar topar sınıra geldiklerini ve şu an ortalıkta kaldıklarını aktardılar. Kimi göçmenlerse 20 bin TL'ye aldıkları eşyalarını Bin beş yüz TL'ye satıp Edirne'ye geldiklerini ifade ettiler.

3.Tespit ve Öneriler

- Türk yetkililer tarafından göçmenlerin planlı bir şekilde sınırın belirli bazı noktalarına yönlendirildiği anlaşılmaktadır; ancak göçmenlerin yığıldığı yerlerde barınma, sağlık, gıda ve hijyen gibi acil ihtiyaçlarına dair hiçbir planın yapılmadığı anlaşılmaktadır. Göçmenlerin bir şantaj aracı olarak kullanılmasından vazgeçilmelidir
- Göçmenlerin bekleyişinin uzamasıyla paralel olarak hijyen sorunu ve beslenme gibi çeşitli risk faktörlerinden dolayı bebek ve çocuklar ciddi yaşamsal tehditlerle karşı karşıya kalabilir. Dolayısıyla salgın hastalık ve ölüm gibi vakalar yaşanmadan acil tedbirler alınmalı.
- Sınırı geçme umuduyla işini evini bırakarak yollara düşen göçmenler yerşelttikleri mekâna tekrar yerleşmenin maliyetini karşılayabilecek bir ekonomik güce sahip değiller. Sınıra yığılmış göçmenlerin sınırı geçememesi durumunda geri dönüşlerinin nasıl planlanacağına dair acil tedbirlere ihtiyaç vardır.
- Yunan polisinin sınırı geçen göçmenlere tampon bölgede uyguladığı şiddet ve onur kırıcı muameleye karşı hukuk çevreleri acilen harekete geçmelidir. Yunan polisinin kadınlara yönelik onur kırıcı muamellesi acilen araştırılıp dünya kamuoyuna duyurulmalıdır.

5.Resimler

Resim 1

Resim 2

Resim 3

Resim 4